

УДК 004.4:336

Т. А. Говорушко,

д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів,
Національний університет харчових технологій, м. Київ

І. П. Ситник,

к. т. н., доцент кафедри фінансів,

Національний університет харчових технологій, м. Київ

Д. В. Хівренко,

бакалавр, Національний університет харчових технологій, м. Київ

ПРО НОВІТНІ ПРОДУКТИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ У ФІНАНСАХ

T. Govoryshko,

Doctor of Economics sciences, professor, a head of Department of Finance, National University of Food Technologies

I. Sytnyk,

Ph.D., Associate Professor of Finance

D. Khivrenko,

Bachelor, National University of Food Technologies

ABOUT LATEST PRODUCTS AND INFORMATION SYSTEMS IN FINANCIAL

У статті розглянуто новітні продукти інформаційних систем і технологій, що можуть використовуватись фінансовими менеджерами для аналізу даних. Ідентифіковано проблеми найбільш поширених інформаційних систем у фінансах та переваги існуючих альтернатив.

The article describes the latest products information systems that can be used for financial managers for analysis given. Identified the most common problems in finance information systems and the advantages of existing alternatives.

Ключові слова: інформаційні технології, програмне забезпечення, фінанси, підприємство, фінансовий аналіз.

Key words: information technology, software, finance, enterprise, financial analysis.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні підприємства вимагають найновіших методів управління. Ухвалення управлінських рішень вимагає не тільки аналізу, оцінки і прогнозування внутрішнього розвитку підприємства, але і забезпечення відповідності між зовнішнім мікросередовищем і макросередовищем та встановлення ступеня його впливу на фінансовий стан підприємства.

Тому впровадження інформаційних технологій для проведення аналізу фінансового стану надзвичайно важливі для стабільної роботи сучасного підприємства та забезпечення його ефективного розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню проблем використання програмних продуктів у роботі професійного фінансового аналітика, аналізу в сучасних умовах велику увагу приділяють українські учені-економісти В. Ситник, Н. Єрьоміна; російські учені В. Палій, В. Ковальов, та білоруські Н. Русак, М. Міхайлова-Станюта, які є розробниками методик розрахунку і аналізу показників з вибраним видом школи фінансового

аналізу. Проте в умовах постійної трансформації фінансової звітності та максимального її наближення до міжнародних стандартів актуальність вищезазначеної проблеми підсилюється та вимагає пошуку нових рішень в галузі інформаційних систем і технологій у фінансах.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є проведення компаративного аналізу найпоширеніших програмних продуктів, які необхідні на робочому місці сучасного фінансиста, ідентифікація існуючих проблем та виявлення ключових переваг нових програмних продуктів порівняно з існуючими.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Упровадження інформаційних систем у фінансовій галузі дозволяє отримувати оперативний доступ до довільної нагромадженої інформації з тим, щоб в подальшому ефективно її використовувати для вирішення поставлених задач. На підприємствах досить ефективно діють інформаційні системи, які обслуговують процес підготовки і прийняття управлінських рішень і вирішують наступні задачі: обробку даних, обробку інформації, реалізацію ін-

телектуальної діяльності з метою аналізу створеної інформації [1, с. 12].

Яскраві приклади сучасних програм для аналізу даних та обробки інформації є продукти від фірми ІНЕК-АФСП (призначена для проведення фінансового аналізу стану підприємств), Audit Expert, БЕСТ-Ф, ІС:Підприємство, Парус. Серед спеціальних аналітичних програм досить відомими є ІНЕК-Аналітик, ІНЕК-Інвестор, БЭСТ-Предприятие, БЭСТ-Финансовый Аналітик, Project Expert, ГАЛАКТИКА ERP. Вони дозволяють здійснити розробку бізнес-планів, інвестиційних проектів та провести оцінку їх економічної ефективності.

Значні переваги серед них мають ті інформаційні системи, які дозволяють користувачеві змінювати алгоритми розрахунку показників, і навіть створювати власні методики зі своїм набором розрахункових показників. Це значно розширює рамки використання системи, але з погляду розробників, значно ускладнює створення системи і, отже, підвищує її вартість.

Передусім слід зазначити, що сьогодні ці програми, окрім їх основного призначення, з успіхом використовуються для розробки фінансової моделі і стратегічного плану розвитку промислових підприємств, що особливо актуально в умовах ринкової економіки. Основними критеріями для порівняння цих програмних продуктів є: функціональні можливості; використання сучасної методики розрахунку, що базується на імітаційній моделі грошових потоків; комплексний підхід до вирішення різних аспектів інвестиційного проектування (планування інвестиційної, операційної і фінансової діяльності, порівняльний аналіз); детальний опис параметрів проекту; можливість опису економічного оточення (інфляція, курс валют, податки тощо); аналітичні можливості (повнота набору показників ефективності інвестицій, фінансових і виробничих показників); оформлення результатів [1, с. 20].

Розглянемо докладніше найактуальніші програмні продукти.

Project Expert — це перспективна програма, завдяки своїм можливостям є стандартом для бізнес планування та оцінки інвестиційних проектів у Росії, країнах СНД і Балтії. Аналітична система програми дозволяє "прожити" плановані інвестиційні рішення без втрати фінансових коштів, надати необхідну фінансову звітність потенційним інвесторам і кредиторам, обґрунтувати для них ефективність участі в проекті. Дана програма незамінна для створення і вибору оптимального плану розвитку бізнесу, опрацювання фінансової частини бізнес плану, аналізу інвестиційних проектів.

Project Expert дозволяє моделювати діяльність різних галузей і масштабів — від невеликих венчурних компаній до холдингових структур. Програма широко використовується для планування виробництва і надання послуг в банківському бізнесі, телекомунікаціях, будівництві, ритейлі, переробній та легкій промисловості, машинобудуванні, аерокосмічній галузі, нафтовидобутку і нетфепереробці, хімії, транспорті, енергетиці [2, с. 54].

Крім Project Expert програми ПАРУС і Галактика ERP дуже схожі за своїми функціональними можливостями і використовуються для фінансового аналізу на підприємствах.

ПАРУС і Галактика ERP володіють модульною структурою. Кожен модуль призначений для автоматизації окремих, вузьких завдань. Модулі об'єднані в контури, які дозволяють автоматизувати весь спектр завдань однієї предметної області. Така структура дозволяє замовнику вибрати саме те, що йому потрібно. У системі реалізована концепція компонентної моделі: всі одиниці системи сформовані в компоненти, які взаємодіють між собою через спеціальні інтерфейси, і які логічно об'єднані в модулі. Наявність версій у компонентів дозволяє перейти від оновлення системи до оновлення окремих компонентів, що мінімізує витрати замовника.

Дані програми володіють можливостями автоматизувати також бухгалтерський облік, основні торговельні процеси і складський облік, розрахунок заробітної плати, кадровий облік. Також їх використовують на малих підприємствах, у торгівлі, в бюджетних організаціях тощо.

На ринку новітніх інформаційних продуктів також існує система БЕСТ-Ф, що призначена як для оперативного аналізу власної фінансово-господарської діяльності, так і для проведення незалежної зовнішньої експертизи і аналізу економічного стану підприємства з метою розробки стратегії його розвитку. Вона об'єднує можливості електронної таблиці і бази даних, може обробляти різну інформацію, яка або вводиться вручну або імпортується з текстового файлу. Програма має два варіанти виконання: "Зовнішній аналіз" і "Внутрішній аналіз", спеціалізованих функцій і шаблонів аналітичних документів. Також за допомогою закладених в програму методик, об'єднаних у систему комплексного аналізу, можна розрахувати такі показники підприємства, як структура майна, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність [3, с. 45].

Важливими можливостями володіє "ІС-АФСП". Вона має набір прикладних рішень, побудованих за єдиними принципами і на єди-

Таблиця 1. Функціональні можливості і недоліки програмних продуктів для фінансистів

№	Програми	Функціональні можливості	Недоліки
1	Project Expert	<ul style="list-style-type: none"> - дозволяє створити бездоганий бізнес-план; - спрогнозувати загальні показники ефективності для групи проектів, що фінансуються із загального бюджету; - оцінити, як виконання проекту вплине на ефективність діяльності підприємства; - в основу Project Expert покладена методика UNIDO за оцінкою інвестиційних проектів і методика фінансового аналізу, визначена міжнародними стандартами IAS 	<ul style="list-style-type: none"> - не завжди зрозуміло введення якої інформації обов'язково
2	програма ПАРУС	<ul style="list-style-type: none"> - комплексність; - готові рішення та гнучке настроювання; - інтеграція з Microsoft Office; - мультивалютність; - можливість аналізу облікових даних - розмежування доступу і функцій; - інформаційне забезпечення користувачів 	<ul style="list-style-type: none"> - зайва кількість вікон; - нерациональна схема розбивки вікон на зони і порядок заповнення інформації по зонам; - не враховується такі вимоги, як необхідність розбивки великих груп інформації на більш дрібні
3	Галактика ERP	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз фінансового стану підприємства за методикою Ковальова і ін.; - дозволяє модифікувати вже підготовлені розробниками шаблони аналітичних таблиць і створювати власні 	<ul style="list-style-type: none"> - не зовсім зручний графічний редактор; - відносно висока вартість і складність системи
4	БЕСТ-Ф	<ul style="list-style-type: none"> - зручний довідник функцій, велика кількість реалізованих функцій, зручний табличний редактор; - аналіз структури майна, платоспроможності, фінансової стійкості і ін.; - наявність реалізованих методик, затверджених офіційними органами 	<ul style="list-style-type: none"> - перетворення початкової інформації в інший стандарт фінансової звітності; - не має текстового висновку за наслідками аналізу
5	1С: Підприємство	<ul style="list-style-type: none"> - вбудована об'єктивно орієнтована мова, спеціально розроблена компанією 1С; - єдина технологічна платформа; - комплексна оцінка фінансового стану; - графічний ролик, порівняння підприємств за показниками і рядками балансу, пошукова система, будь-яка кількість валют; - текстовий висновок за наслідками аналізу 	<ul style="list-style-type: none"> - складність освоєння даної програми; - неможливість роботи з графікою і відсутність безкоштовної демонстраційної версії даної програми; - немає стандарту розміщення кнопок управління вікном документа

ній технологічній платформі. Система програм дозволяє вирішувати різні завдання обліку та управління на підприємствах незалежно від їх профілю. Керівник може вибрати рішення, яке відповідає поточним потребам підприємства і буде надалі розвиватися в міру зростання підприємства або розширення завдань автоматизації.

Система готує також коротке резюме про фінансовий стан підприємства, що містить текст і графіки. Для оцінки фінансового стану підприємства в системі застосовуються "горизонтальний" і "вертикальний" аналіз пасивів і активів аналітичного балансу (відносні і абсолютні зміни в структурі майна і джерелах його формування); прибутків і збитків (фінансові результати); притоків і відтоків грошових коштів; ефективності, що характеризує рентабельність діяльності і прибутковість вкладень; платоспроможності (коефіцієнт покриття, проміжний коефіцієнт покриття, термінова і абсолютна ліквідність, коефіцієнт Бівера, інтервал самофінансування, показник Альтамана і т.д.); фінансової стійкості (рівень власного капіталу, співвідношення позикового і власного капіталу, коефіцієнт покриття необоротних

активів власним і довгостроковим позиковим капіталом).

У "1С: Підприємство" існує п'ять типових "компонент". Три з них використовуються для ведення обліку, а інші дві — для більш специфічних функцій. Перший модуль "Бухгалтерський облік", наявність якого дозволяє використовувати такі об'єкти, як бухгалтерські плани рахунків, операції, проводки. Другий модуль "Оперативний облік" дозволяє використовувати об'єкт-реєстри. Третій модуль "Розрахунок" дозволяє використовувати журнали розрахунків, види розрахунків і групи розрахунків. Модуль "Управління розподіленими інформаційними базами (УРІБ)" дозволяє здійснювати обмін інформацією (синхронізацію) між фізично віддаленими вузлами однієї логічноцільної бази даних. Наприклад, обмін даними між бухгалтерією і віддаленим складом. Модуль "Веб-розширення" дозволяє створювати веб-інтерфейс до облікової бази даних на основі технології ASP.

Також існує технологія створення "Зовнішніх компонент", які можуть бути розроблені сторонніми розробниками для розширень функцій "1С: Підприємство". Спочатку ця технологія була ство-

рена для роботи з численним торговим обладнанням. На сьогодні у зв'язку з гнучкістю даної технології, зовнішні компоненти створюються для вирішення практично будь-яких завдань з числа тих, для вирішення яких програма "1С: Підприємство" спочатку була не здатна [2, с. 60].

У таблиці 1 наведено узагальнену інформацію функціональних можливостей і недоліків розглянутих вище програмних продуктів.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що в умовах розвитку ринкової економіки необхідно організувати господарську діяльність відповідно до вимог об'єктивних економічних законів, якнайповніше використовувати переваги, закладені в різноманітних формах власності. Реалізувати ці можливості допоможуть фінансовий і економічний аналіз, а також системи, що базуються на сучасних інформаційних технологіях. Інформаційні технології значно частіше стали використовуватися на різних підприємствах і кожна з них має відповідні характеристики.

Враховуючи вище наведені переваги та недоліки програм, можна визначити, яка з них буде найефективнішою для підприємства. Також програми необхідно обирати відповідно до потреб підприємства, а саме, які розрахунки і показники потрібно мати фінансистам і керівникам підприємства.

ВИСНОВОК

Порівняльна характеристика найбільш поширених на ринку систем автоматизації фінансового аналізу і виявлені можливості впровадження програмних продуктів на підприємствах України показав наступне.

Розвиток інформаційних технологій розширює горизонт можливостей комплексного аналізу господарської діяльності підприємства і значно полегшує роботу фінансиста.

Оперативність отриманих у процесі фінансового аналізу даних для поточного і стратегічного управління і можливість керівництва своєчасно реагувати на погіршення фінансового стану підприємства знаходяться в прямій залежності від наявності сучасних інформаційних технологій для проведення аналізу на підприємстві. Найбільш ефективною організаційною формою проведення фінансового аналізу в умовах комп'ютеризації є створення автоматизованих робочих місць фінансових аналітиків.

На сьогодні на ринку комп'ютерних програм є універсальні аналітичні програми, яким віддають перевагу більшість користувачів, і спеціальні, що використовуються в окремих галузях економіки. Значні переваги серед них мають ті системи, які дозволяють користувачеві

змінювати алгоритми показників, що розраховуються, і навіть створювати власні методики із своїм набором розрахункових показників. Найбільш прийнятними для використання в цьому плані є такі програмні продукти, як система БЕСТ-Ф, система "1С-АФСР", модуль "Фінансовий аналіз" системи "Галактика".

Таким чином, впровадження інформаційних систем і технологій на робочому місці фінансиста підприємств будь-якої форми власності і виду економічної діяльності — запорука ефективною і стабільною роботи підприємства.

Література:

1. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.1c.ua>

2. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.parus.com/solutions/middle/products/parus7/>

3. Рязанцева Н.А. 1С: Предприятие. Комплексная конфигурация. Секреты работы / Н.А. Рязанцева. — СПб.: БХВ-Петербург, 2009. — 624 с.

4. Пістунов І.М. Інформаційні системи в фінансово-кредитних установах: навчальний посібник / І.М. Пістунов — К.: 2013. — 234 с.

5. Плєскач В.Л. Інформаційні системи і технології на підприємствах: підруч. / В.Л. Плєскач, Т.Г. Затоначька. — К.: Знання, 2011. — 718 с.

6. Антонюк В.А. Інформаційні системи і технології у фінансах: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.А. Антонюк, М.С. Курков. — К.: КНЕУ, 2010. — 140 с.

References:

1. Firm "1C" (1991), available at: <http://www.1c.ua/> (Accessed 01 April 2014).

2. Parus (1990), Information management system "sail" available at: <http://www.parus.com/solutions/middle/products/parus7/> (Accessed 01 April 2014).

3. Riazantseva, N.A. (2009), 1S: Predpriyatye, Kompleksnaia konfyhuratsiya [1C: Enterprise, Complex Configuration], BKhV-Peterburh, Saint Petersburg, Russia.

4. Pistunov, I.M. (2013), Informatsijni systemy v finansovo-kredytnykh ustanovakh [Information systems in financial institutions], Kyiv, Ukraine.

5. Pleskach, V.L. (2011), Informatsijni systemy i tekhnolohii na pidpriemstvakh [Information systems and technology on business], Znannia, Kyiv, Ukraine.

6. Antoniuk, V.A. (2010), Informatsijni systemy i tekhnolohii u finansakh [Information systems and technology on business], KNTEU, Kyiv, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 28.04.2014 р.*